

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

תוכן

- א. דמחית בשר בכור ומחית בשר דהאיך גביה ואמר זה כזה.....1
- ב. מרבה אני חטאת ואשם שהוא מתפיש בנדר ומוציא אני את הבכור שהוא קדוש ממעי אמו.....2
- ג. מניין לנולד בכור בתוך ביתו שמצוה להקדישו.....2
- ד. האומר קרבן עולה מנחה חטאת תודה שלמים שאני אוכל לך אסור הקרבן בקרבן קרבן שאוכל לך אסור.....3
- ה. הקרבן מאי טעמא חיי קרבן קאמר.....3
- ו. לקרבן לא אוכל לך אסור ... נעשה כאומר לקרבן יהא לפיכך לא אוכל לך.....3
- ז. האומר לחבירו קונם פי מדבר עמך ידי עושה עמך רגלי מהלכת עמך אסור.....4
- ח. חומר בנדרים שהנדרים חלין על המצוה כברשות מה שאין כן בשבועות.....5
- ט. שהשבועות חלות על דבר שיש בו ממש ושאיין בו ממש.....6
- הדרן עלך נגזרי.....6
- א. ואלו מותרין חולין שאוכל לך.....6
- ב. כבשר חזיר כעבודת כוכבים כעורות לבובין כנבילות וטריפות כשקצים ורמשים כחלת אהרן וכתרומתו מותר האומר לאשתו הרי את עלי כאימא פותחין לו פתח ממקום אחר שלא יקל ראשו לכך.....7

דף יג.

א. דמחית בשר בכור ומחית בשר דהאיך גביה ואמר זה כזה

היה לפניו בשר קדש¹ אפילו היה בשר שלמים אחר זריקת דמים שהוא מותר לזרים, ואמר הרי הן עלי כבשר זה, הרי אלו אסורין², שלא התפיש אלא בעיקרו שהיה אסור, וי"א³ שהרי אלו מותרין שאינו מתפיש אלא כמו שמונח לפניו.

¹ רמב"ם הלכות נדרים פרק א הלכה טו

² במפרשים כתבו שכיון שהוא בעיא דלא איפשר נקמינן לחומרא ועיין ערוך השולחן יורה דעה סימן רה סעיף יג דכתב בדעת הרמב"ם שלדעתו הבעיא איפשר לחומרא

³ דאע"ג דבבבא לא נפשטה הבעיא מ"מ בנזיר [כב ע"ב] מוכח דבהשתא קא מתפיש וכן מוכח בשבועות [כ ע"ב] וזהו דעת הרמב"ם בפ"ב דנדרים והר"ן בספ"א והרא"ש השמיט דין זה ולא ידעתי למה. ערוך השולחן שם

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

אבל אם היה בשר בכור בין לפני זריקת דמים ובין לאחריו הרי אלו מותרים כיון שמתפס בדבר האסור, שהבכור קדוש הוא מרחם ואינו תלוי בקדושת פיו⁴ כמבואר לעיל דף יב: וי"א⁵ שאם לפני זריקת דמים הרי זה אסור, ואם לאחר זריקת דמים הרי זה מותר.

ב. מרבה אני חטאת ואשם שהוא מתפס בנדר ומוציא אני את הבכור שהוא קדוש ממעי אמו

החטאת⁶ והאשם אף על פי שאינן באין בנדר ונדבה, אפשר לנודר להביא אותם מחמת נדרו, שהנודר בנוזר מביא חטאת ואם נטמא מביא אשם כמו שיתבאר, ועוד שאע"פ⁷ שהוא חייב להביאן צריך בכל זאת להקדישן לפיכך האומר פירות אלו עלי כחטאת או כאשם או שאמר הרי הן חטאת או הרי הן אשם הרי אלו אסורין, ואין צריך לומר באומר הרי הן עולה או שלמים או מנחה או תודה שהן אסורין שכל אלו באין בנדר ונדבה.

ג. מניין לנולד בכור בתוך ביתו שמצוה להקדישו

בכור⁸ בהמה טהורה נוהג בזכרים ולא בנקבות. ונוהג אפילו שלא בזמן הבית, בין בארץ בין בחוצה לארץ. ומצוה להקדישו⁹, ולומר – הרי זה קודש, שנאמר: (דברים טו פסוק יט) תִּקְדִּישׁ לַיהוָה אֶלְהֵיֶךָ ואם לא הקדישו, מתקדש מאליו מרחם. ונותנין אותו לכהן.

⁴ כן דעת הראב"ד ועיין ערוך השולחן שם שהמהווה שכן דעת הרמב"ם מ"ש הכ"מ שמצא בספר ישן דבכור גם לפני זריקת דמים מותר ע"ש וכן האמת כמ"ש בעצמו מקודם דבכור אינו דבר הנדור וטעות נפל.

⁵ כך הוא בגירסת הרמב"ם לפנינו ובראב"ד הקשה שחילוק זה אין שייך בבכור הקדוש מרחם ועיין רדב"ז שם כתב ונראה לתרץ דלעולם כר' יהודה פסק דהמתפס בבכור מותר ומודה ר' יהודה היבא דמנח קמיה בשרא דבכור מקמי זריקת דמים דהוי כמתפס בקרבן שהרי צריך לזרוק את הדם ולהקטיר את האימורים למזבח והוי כאומר הרי זה כדמו של זה וכאימוריו דהוי מתפס בקרבן אבל המתפס בבכור קודם שנשחט הוי כמתפס בדבר האסור כיון שהוא קדוש ממעי אמו אבל לאחר זריקת הדם הרי הוא כחולין גמורים והמתפס בהן לא אמר כלום. ועיין לח"מ ובאחרונים שם תי' אחרים.

⁶ רמב"ם שם הלכה י

⁷ הרא"ש בסוגיין

⁸ שו"ע ונו"כ יו"ד שו"א

⁹ עיין בספר תיבת נמא פ' ראה שכתב דאפילו הוא בעל מום מקדיש אותו וגם אף ביום שנולד דכי אסרה תורה שלא להקדיש עד ליל שמיני בשאר קרבן דקדושתו בפה תליא משא"כ בכור ע"ש. פ"ת שם א

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

ד. האומר קרבן עולה מנחה חטאת תודה שלמים שאני אוכל לך אסור הקרבן בקרבן קרבן שאוכל לך אסור

אמר הקרבן¹⁰ שאוכל לך בפת"ח, או שאמר העולה החטאת התודה השלמים שאוכל לך כולן בפת"ח, ה"א הידיעה, הרי זה אסור, שמשמען שזה יהא בקרבן, כלומר שמה שיאכל משלו יהיה אסור עליו בקרבן.

דף יג:

ה. הקרבן מאי טעמא חיי קרבן קאמר

וכן אם אמר הקרבן העולה המנחה החטאת השלמים שאוכל לך בציר"י תחת ה"א הרי זה גם כן מותר, שזה לא אמר כלום על מה שיאכל, אלא הוא כנשבע בחיי הקרבן שיאכל עמו, והחליף החי"ת בה"א כאילו אמר חי הקרבן חי העולה כו' שאוכל משלך ולא כלום הוא.

ו. לקרבן לא אוכל לך אסור ... נעשה כאומר לקרבן יהא לפיכך לא אוכל לך

אם אמר לקרבן לא אוכל בשב"א תחת הלמ"ד אסור, שכן פירושו לקרבן יהא אם אוכל לך, לפיכך לא אוכל משלך.

אבל אם אמר לקרבן לא אוכל לך בפת"ח, הרי זה מותר, שלא אמר כלום, שכך משמעות לשונו לא קרבן יהא מה שלא אוכל עמך, ועל מה שאוכל לא אמר כלום לא היתר ולא איסור¹¹. וכן אם אמר קרבן לא אוכל לך מותר, שכך אמר קרבן יהא מה שלא אוכל משלך, ומה שיאכל יהא מותר.

¹⁰ לבוש יו"ד רד ב

¹¹ ואין אומרים אדרבה מדקאמר על מה שלא יאכל לא יהא קרבן ממילא שמעינן הא מה שיאכל יהא קרבן, זה לא אמרין, שכן דרך בלשון בני אדם מה שלא אוכל יהא לי אסור, ורוצה לומר אבל מה שאוכל יהא מותר לבוש ובסערוך השולחן יורה דעה סימן רד סעיף כב כתב ולפ"ז תלוי בפלוגתא דהרי"ף והר"י שהביא בסוף ולהרי"ף שפסק דלא בר"מ באמת אסור וזה שלא ביאר הטור כאן משום דסמך אסוף דבריו כן כתבו מפרשי הטור ע"ש והדוחק מבואר ולענ"ד נראה דהטור ס"ל דבזה גם הרי"ף מודה ודווקא בלחולין שאוכל לך בפת"ח פסק הרי"ף כן דאין שם רק פעם אחת מכלל לאו וכו' והיינו שלא יהא חולין אלא קרבן מה שאוכל לך אבל בלקרבן לא אוכל לך דצ"ל שני פעמים מכלל לאו וכו' והיינו לא קרבן מה שלא אוכל אלא חולין ומה שאוכל יהא קרבן ונשמע מכלל לאו פעם אחת מן לא קרבן על קרבן ופעם שנית מן לא אוכל על אוכל ובאמת בנמ'

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

ז. האומר לחבירו קונם פי מדבר עמך ידי עושה עמך רגלי מהלכת עמך אסור

כדי שיחול¹² נדר צריך להיות אותו דבר הנאסר דבר שיש בו ממש שיחול עליו הנדר, אבל אם אין בו ממש אין כאן דבר שיחול עליו הנדר ואין הנדר בלום.

כיצד, האומר קונם שאיני מדבר עמך, שאיני עושה לך, שאיני מהלך לך, שאיני ישן עמך¹³, אינו נדר, ואפילו אם אמר קונם שאיני¹⁴ מדבר עמך, שאיני עושה לך, שאיני מהלך לך, שאיני ישן עמך, אינו נדר. שלא אסר אלא הדיבור או העשייה או ההילוך או השינה, ואלו הם דברים שאין בהם ממש. וכל שכן אם אמר בפירוש דבורי או עשייתי או הליכתי אסורים עליך, או שאמר שינה אסורה עלי, שאינו נדר. אולם כל יחל דברו דרבנן איכא כאן, וצריך שאלה מדרבנן.

לפיכך האוסר עליו שמיעת תפלת שמעון, אף על פי שלא נדר אלא משמיעת קולו שהוא דבר שאין בו ממש, צריך שאלה מדרבנן¹⁵.

אבל אם אמר קונם פי מלדבר עמך, קונם ידי עושות לך, קונם רגלי מהלכות לך, קונם עיני בשינה¹⁶, הרי זה נדר גמור מן התורה, שהרי פיו וידיו ורגליו ועיניו יש בהם ממש, ועליהם חל איסור הנדר.

לא מצינו להדיא דהחולקים על ר"מ אסרי במכלל לאו אלא בלחולין שאוכל לך בפ"ג [י ע"ב] אבל בלקרבן לא אוכל לך בפ"ב [טז ע"ב] מבואר שם כשאמר לא לקרבן דמותר ואינו מבואר שם להדיא דלהחולקים אסור ע"ש ולכן ס"ל להטור דבזה הכל מודים וראיה ברורה לזה
¹² שו"ע ונו"כ ריג א

¹³ טואע"ג שבס"ר ר"ו מודרני ממך שאיני אוכל לך כו' חל הנדר, לא דמי לכאן דכאן אין ממש לא בדיבור ולא בשינה אבל התם מ"מ המאכל עצמו יש בו ממש והוא קונם המאכל עצמו בענין זה שאיני אוכל לך עכ"ל התוספות ריש נדרים ולא קשה נמי מ"ש כאן שאני עושה לך אף על פי דיש כאן מעשה שהוא ממש דבשעה שנודר אין כאן ממשות לפנינו שיחול הנדר משא"כ במאכל שישנו בשעה שנודר ועליו חל הנדר. ט"ז שם א
¹⁴ משום דבנדרים מיתסר הפצא אנפשיה תני בלשון שאני כו' והביאו הכ"מ פ"ג דנדרים ואסיק וכן יש להגיה בכל הני שאני בלא יו"ד ע"כ. ש"ך שם א, ועיין יד אברהם ולדידי אין צורך להגיה, דהר"ן אויל למעמיה דסבירא ליה דנדר שהוציאו בלשון שבועה לא מהני כנראה מדבריו ריש נדרים [ב, ב ד"ה אידין], אבל הרמב"ם דסבירא ליה דנדר שהוציאו בלשון שבועה מהני, וכדעת הרמב"ן [שם ה, ב] שהביא הר"ן [שם] והביאו הב"י בסימן ר"ו [ריש עמוד שיח] וכן כתב הט"ז בסימן רל"ז ס"ק ז' לדעת הרמב"ם [שבועות ה, ד], א"כ אתי שפיר לישנא דשאיני גבי נדרים נמי. וכן העתיק השו"ע לקמן סימן רי"ח [סעיף א], אלמא דנדר שאמר בלשון שבועה שאסר נפשו על החפץ מהני.

¹⁵ דוקא באוסר על עצמו אבל לא כשאוסר דבר שאין בו ממש על חבירו וגם הא דדיבור וההליכה עדיין אינו בעולם וא"י לאסור דבר שלב"ל על חבירו רשב"א בחי' ע"ש והכי דייק לישנא דהרמב"ם (פ"ג מהל' נדרים הי"ב) הנודר מן הדברים וכו' הואיל ואסר על עצמו בהם עכ"ל. חי' רע"א שם
¹⁶ היינו כשפירש יום או יומים אבל נדר סתם בשינה הוי כנודר שלא יישן לעולם והוי נדר שוא וכן נדר שלא יישן ג' ימים הוי נדר שוא כשם סי' רל"ז סעיף ד'. ש"ך שם ה

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

וכל שכן אם יאמר יאסר פי עליך לדבורי ידי לעשייתי ורגלי להילוכי, שחל עליהם הנדר. ויש אומרים דהוא הדין אם אמר דיבור פי עליך, או נטילת אבן עלי, דהוי נדר, הואיל והזכיר הפה והאבן בנדרו, שהם דברים שיש בהם ממש חל הנדר¹⁷.

ח. חומר בנדרים שהנדרים חלין על המצוה כברשות מה שאין כן בשבועות

נדרים חלים¹⁸ אפילו על דבר מצוה, כלומר שאם נדר נדר שעל ידי כך יבא לבטל מצוה, נדרו קיים ומבטל את המצוה. אבל שבועה אינה חלה על דבר מצוה, שאם נשבע לבטל את המצוה שבועתו בטלה ולוקה עליה וצריך לקיים המצוה. ודבר זה יש בו סוד.

אבל גם בנגלה טעמא דמסתבר יש בו, שהרי¹⁹ עיקר לשון הנדר הוא שאוסר החפץ על עצמו, לפיכך כשנודר ואוסר על עצמו דבר של המצוה, אף על פי שנדרו סבת ביטול המצוה אינו כנודר לבטל את המצוה, שהרי לא קבל על עצמו כלום, אלא אסר את החפץ עליו, ואין מאכילין לאדם דבר האסור לו, שהרי אפשר לקיים המצוה על ידי דבר אחר כיוצא באלו.

אבל שבועה הוא אוסר עצמו מלעשות דבר, וכיון שהוא עצמו מחוייב לעשות המצוה משום דמושבע ועומד הוא עליה מהר סיני, לאו כל כמיניה להפקיע עצמו מחיוב המצוה ולקיים שבועתו, דשבועה דהר סיני קדמה וחמירה.

כיצד, אמר קונם סוכה שאני יושב²⁰, לולב שאני נוטל²¹, תפילין שאני מניח, אף על פי שאין לו סוכה אחרת או לולב אחר או תפילין אחרים וצריך לבטל המצוה אם יקיים נדרו, אף על פי כן אסור לו לישב בסוכה זו וליתול לולב זה או להניח תפילין אלו עד שיתירו לו את נדרו, דלאו דוקא על אלו הוא מושבע ועומד מהר סיני²².

¹⁷ ש"ך ו

¹⁸ שו"ע ונו"כ רמ"א

¹⁹ לבוש וט"ז שם א

²⁰ אבל אם אמר הנאת סוכה עלי מותר לישב בסוכה דמצות לאו ליהנות נתנו וכ"כ הר"ן, ב"ח וכ"כ הט"ז בא"ח סי' תקפ"ז ס"ה גבי שופר ועיין בתשובת מנחם עזריה סי' ל"א. ש"ך שם ב, ואפילו אמר סתם קונם סוכה עלי דלא משמע רק הנאה. יד אברהם שם

²¹ ולא הוי דבר שאין בו ממש כיון דמזכיר שם החפץ הנאסר, ש"ך שם ג

²² עיין מהרי"ט חלק א' [סוף] סימן נ"ד עלה לא סוף ע"ג וריש ע"ד באומר קונם רגלי לילך לסוכה, קונם פי קורא את שמע, דגם כן חייל. ועיין שבועות דף כ' ע"ב תוספות ד"ה דכי לא נדר, אי דוקא לבטל או אף לקיים כמו קונם אכילת יום הכפורים עלי. ואף לצד ב' דחייל, מכל מקום אם התפס בו דבר אחר לא מקרי מתפס בדבר הנדר. גליון מהרש"א שם

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

אבל השבועה²³ אינה חלה על דבר מצוה, בין שהוציאה בלשון שבועה שאמר שבועה שלא אשב בסוכה, בין שהוציאה בלשון נדר²⁴ שאמר ישיבת סוכה עלי בשבועה, שכיון שהשבועה חלה על גוף האדם האיך ישבע שהוא לא ישב בסוכה והרי הוא מושבע ועומד עליה²⁵ מהר סיני שחייב לישב בה, לפיכך לוקה על שבועתו משום שבועת שוא ויושב בה. מיהו גם בשבועה דוקא כשנשבע על המצוה לחוד, אבל אם נשבע עליה בכלל חלה גם השבועה על דבר מצוה²⁶.

כיצד אם נשבע שלא לישב בסוכה ושלא ליטול את הלולב או לכרוך תפילין שהוא איסור שחל על גופו, הרי זה שבועת שוא ובטלה מחמת שבועת הר סיני, ולוקה על שבועת שוא, וצריך לקיים המצוה.

ט. שהשבועות חלות על דבר שיש בו ממש ושאינו בו ממש

שבועה²⁷ חלה אפילו על דבר שאינו בו ממש, כיצד, כגון שנשבע שלא יישן או שלא ידבר, השבועה חלה אפילו מן התורה, והטעם בזה²⁸ שהשבועה חלה על גוף האדם שנשבע שאוסר על גופו לעשות דבר זה או שלא לעשות והגוף יש בו ממש, מה שאין כן בנדר שאוסר החפץ עליו, לכך צריך אותו דבר הנאסר להיות דבר שיש בו ממש לחול עליו.

הדרן עלך כל כנויי

א. ואלו מותרין חולין שאוכל לך

²³ שו"ע ונו"כ רל"ט ד

²⁴ כתב רש"ל מכאן משמע דמהני לשון שבועה כשאומרו בלשון נדר והוה מהני אי הוה חל על דבר מצוה עכ"ל ורצונו לומר אף על גב דבסוף סימן ר"ו איכא פלוגתא בזה והטור בשם הרא"ש כתב שם דלא מהני נדר בלשון שבועה שאומר אני נודר שלא אוכל מכל מקום כאן בשבועה בלשון נדר מהני. ט"ז שם ה

²⁵ והב"ח כתב דיש להחמיר לענין מעשה באומר ישיבת סוכה עלי. ש"ך שם יח

²⁶ כמו שנתבאר לעיל סימן רל"ו וסימן רל"ח.

²⁷ שו"ע ונו"כ שם ג

²⁸ לבוש וש"ך שם טו

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

כבר התבאר לעיל דף יא: שאם אמר חולין החולין כחולין שאוכל לך, מותר לדברי הכל.

אבל אם אמר חולין החולין כחולין שלא אוכל לך, יש אוסרין, שכונתו מה שלא אוכל הוא כחולין הא מה שאוכל הוא כקרבן, דמכלל לאו אתה שומע הן ואסור. וכן כשאומר לחולין לא אוכל לך בשב"א, גם כוונתו לחולין יהא מה שלא אוכל לך, אבל מה שאוכל לך יהא כקרבן. ויש מתירין שאין אומרים כאן מכלל לאו אתה שומע הן. כמו שנתבאר.

ב. כבשר חזיר כעבודת כוכבים כעורות לבובין כנבילות

וטריפות כשקצים ורמשים כחלת אהרן וכתרומתו מותר

האומר לאשתו הרי את עלי כאימא פותחין לו פתח

ממקום אחר שלא יקל ראשו לכך

מדכתיב (במדבר ל פסוק ג) איש כי ידר נדר ליקנוק או השבע שבועה ולא כתיב איש כי ידור או השבע שבועה וגו', דקדקו חז"ל שאין מתפס בנדר חל אלא כשיתלה נדרו בדבר הנדור לה', כלומר שאומר דבר זה יהא אסור עלי כדבר זה האסור, ואותו דבר שתלה בו גם כן הוא לא נאסר אלא על ידי נדר לה'. כגון שתולה נדרו בקרבן, שאמר דבר זה עלי כקרבן, וקרבן כבר נאסר בהנאה על ידי שנדר או נדב לה' ועשה בהמה של חול לקרבן, וזהו משמעות לישנא דידור נדר לה'.

אבל האומר פירות אלו עלי, או מין פלוני עלי, או מה שאוכל עם פלוני עלי כבשר חזיר או כעבודה זרה או כנבילות וטריפות וכיוצא באלו.

וכן האומר פירות²⁹ אלו עלי כחלת אהרן או כתרומתו הרי אלו מותרין, שהרי זה מתפס בדבר האסור, ואינו כמתפס בקרבן כחטאת וכדומה, כיון שאין שם דרך להביא חלה או תרומה בנדר ונדבה³⁰.

²⁹ רמב"ם הלכות נדרים פרק א הלכה יא

³⁰ והראב"ד פירש לפי שהם נכסי כהן. והרא"ש ז"ל פירש לא הוי דבר הנדור דהא מעיקרא נמי הוא אסור משום טבל ופיו לא אסר אלא התיר שהוציא השירים מידי טבל. והר"ן פירש כיון שאינו אסור לכל דבר האסור מקרי ולא דבר הנדור ואין להאריך בטעמים כיון שהדין מוסכם. רדב"ז שם ועיי"ש בלח"מ ובנו"כ על הרמב"ם

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

וכן האומר לאשתו הרי את עלי כאמי או כאחותי או כערלה או ככלאי הברם, הרי אלו מותרים ואין כאן נדר, שאין דברים אלו נאסרים על ידי נדר לה' אלא אסורין וקיימין הן, ואפילו שאלה אינו צריך מן הדין.

אולם אמרו חכמים ז"ל אם היה האומר הזה עם הארץ, צריך שאלה לחכם, ומראין בפניו שאשתו אסורה עליו ושאותם פירות אסורים עליו³¹, ומחמירין עליו לומר לו שאין די לו בחרטה לבדו אלא שצריך לפתוח לו פתח ממקום אחר, ואז מתירין לו נדרו, כדי שלא ינהגו קלות ראש בנדרים.

יש אומרים שבזמן הזה לכולי עלמא דיינין ליה כדין עם הארץ³², לפי שרובן אינן בני תורה. מיהו יש אומרים שאפילו בעם הארץ אין צריך להחמיר כל כך בשאלתו אלא באוסר עליו אשתו, אבל בשאר נדרים אינו צריך³³. וכן עיקר³⁴.

³¹ כתב ב"י בשם תשובת הרשב"ץ על מי שנאנס לאסור אשה אחת והתפיסה בדבר האסור י"ל דבמקו' אונס לא אחמרו רבנן להצריכו שאלה. ש"ך שם ב

³² והוא מתשובת הרשב"א [ח"ג סימן שיד], והביאו בב"י [עמוד שיג דיבור הראשון]. ואם כן לפי זה הטעם אפילו אם הוא תלמיד חכם גדול ותופס ישיבה הוי גם כן דינו הכי, וכמו שמצינו בחו"מ בסימן רסב[סעיף כא בהג"ה [וז"ל]], וכל תלמיד חכם הוא בחזקת שאינו משנה וכו', וכתב בסמ"ע [שם ס"ק מו] צ"ע אם בזמן הזה גם כן יש לתלמיד חכם דין זה, מאחר שמצינו שבכמה דברים אין נוהגין בזמן הזה, לענין ליטרא דדהבא וכו', לענין היתר נדרים ביחיד ביו"ד ריש סימן רכ"ח וכו', ע"ש. אם כן גם לענין זה אין דין תלמיד חכם שצריך התרה. ואפשר דלענין זה דווקא החמיר הרשב"א שצריך התרה לחומרא, ובאמת לפי דברי הרשב"א [שם] שכתב עוד טעם אחר שצריך התרה משום המנהג שנהגו כן גבי האומר פתי פת כותי וכו', כמו שהביא ב"י [שם] לשון הרשב"א, אין הדין כן כשאסר עצמו בדבר האסור. אבל מור"ם בהגה מביא דין זה דכולי עלמא הם עמי הארץ לענין שצריך התרה, תפס עיקר תירוץ זה וק"ל. בית הלל שם

³³ שלא יהא רגיל לומר עליה לשון איסור שמא יאסרנה נ"כ בדבר הנדר דההקפדה עם אשה מצוי. מ"ז שם ב אבל שאר נדרים מתוך שאין מצויים כך לא החמירו כמתפס בדבר האסור עוד דכיון שיצא לבטל מפריה ורביה החמירו, פרישה, ש"ך שם ה

³⁴ ש"ך ד